

SANAT EĞİTİMİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Development of an Attitude Scale toward Art Education

Abdullah AYAYDIN¹

M. Kayhan KURTULDU²

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, resim-iş ve müzik öğretmenliği öğrencilerinin sanat eğitime karşı tutumlarını saptayan bir ölçek geliştirmektir. Tutumun farklı boyutlarını içeren 43 maddelik taslak ölçek, 2008–2009 yılı bahar döneminde Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Güzel sanatlar Eğitimi Bölümü'nde okumakta olan 384 öğrenciye uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS programında analiz edilmiş ve ölçeğin yapı geçerliği faktör analizi ile incelenmiştir. Bulgulara dayanarak 11 madde ölçekten çıkarılmıştır. Yapılan analizler sonucunda testin 4 boyuttan oluştuğu ortaya çıkmıştır. Geliştirilen örneklemle ilgili Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0.90 bulunmuştur. Ölçeğin KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) değeri 0.92 olarak bulunmuştur. Bu değerler oldukça yüksek düzeyde gerçekleşmiştir. Çalışma sonucunda geliştirilen ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Sanat Eğitimi, Tutum Ölçeği, Öğretmen Adayları

ABSTRACT

The aim of this study is to develop a scale to measure the attitudes of visual art education and music education students towards art education. A 43 item draft attitude scale with different dimension was applied to 384 students, who are training in Karadeniz Technical University, Fatih Faculty of Education and Department of Fine Arts Education at 2008–2009 Spring Semesters. The data are analyzed by using SPSS. The construct validity of the scale is assessed by factorial analysis. According to findings 11 items are deleted from the designed scale. Analyses showed the scale consists of 4 dimensions. To reliability analysis Cronbach Alfa coefficient is 0.90. The KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) value is 0.92. This values has been realized quiet highly. In result of the study, it can be mentioned that the developed scale is valid and reliable..

Keywords: Art Education, Attitude Scale, Teacher Candidates

¹ Yrd.Doç.Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Resim-iş Eğitimi ABD, Söğütü/Trabzon; abduhayaydin@hotmail.com

² Yrd.Doç.Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Müzik Eğitimi ABD, Söğütü/Trabzon; kayhankurtuldu@gmail.com

Giriş

Çağdaş eğitim sürecinin önemli yapıtaşlarından biri de örgün öğretim sürecinde yer alan sanat eğitimi (görsel sanatlar ve müzik) dersleridir. Bireylerin eksiksiz yetişebilmesi için ve geleceğe daha hazırlıklı olabilmesi için sanat eğitiminin gerekliliği her geçen gün daha çok gündeme gelmektedir. Sanat eğitimi alanında öncü kurumlardan biri olarak kabul edilen NAEA'ya (1994) göre; sanat hem yaşam ve hem de öğrenme için önemlidir. Sanat eğitimi; kendine uygun bir işleve hizmet etmekse her öğrenci şu soruları anlamayı geliştirmelidir. Sanat nedir? Sanatçı hangi araçları kullanır ve nasıl çalışır? Geleneksel, popüler ve klasik sanat biçimleri bir başkasını nasıl etkiler? Sanat benim ve toplumum için neden önemlidir? Bu soruların cevaplarını arayan öğrenciler her bir sanat disiplinin özü ve onu canlandıran bilgi ve beceriler hakkında bir anlayış geliştirir.

Günümüze kadar sanat eğitiminin gerekliliğini birçok eğitimci ve sanatçı vurgulamıştır. Read'e (1974:18) göre; Bazı insanlar eşyanın fizik görünüşündeki ölçülerin tamamen farkında olmayabilirler. Bazıları nasıl renk körü ise diğerleri de biçim, yüzey ve kütle bakımından kör olabilirler. Fakat renk körleri ne kadar az ise eşyanın görünüşünün farkında olmayanların da o kadar az olması akla yakındır. Bazı insanları henüz gelişmemiş saymak daha doğru olur. Sezer'e (2001:3) göre; bu ders çocuğun, yeteneklerini geliştirir, yapıcı, yaratıcı etkinliklerde sorumluluk duygusunu kazandırır. Kısaca, nerden bakarsak bakalım sanat eğitimi her birey için gereklidir ve sanat eğitiminin bireyi ulaştırmak istediği önemli hedefler vardır. Yolcu'ya (2004:91) göre ise; sanat eğitimi, gözlem yapma, orijinalite, buluş ve kişisel yaklaşımları destekler, pratik düşüncüyü geliştirir. Olayları, olmadan da beyinde gerçekleştirebilme gücünü artırır. Bireyin el becerisini geliştirir ve sentez yapmasına yardımcı olur.

Sanat eğitimi dersinin ulaşmak istediği hedeflere ulaşmasında kuşkusuz öğretmenin rolü çok önemlidir. Öğretmenlik genel bir zeka, bilgi ve beceri yanında, sosyal, duygusal ve töresel yönden belirli özellikler gerektiren bir meslektir (Duman, 2005:38). Özellikle ilköğretimde öğretmen çok önemlidir; çünkü onu sever ve beğenirse, öğrenci için o her şeydir; sevmez ve beğenmezse o hiçbir şeydir (Sönmez, 2005:76). Açıkça görülmektedir ki, öğretmenler çok önemlidir, onlar olmaksızın sınıfta hiçbir şey olmayacaktır. Öğretmenler sınıfta öğrenmenin liderleridir, uyarıcılar öğrencileri öğrenmeye istekli hale getirenler ve her öğretim düzeyine öğrenmeyi yönlendirenlerdir. Gerçekten de görsel sanatlar öğretmenleri hayati öneme sahiptirler ve öğrenme sürecinde oynayacakları çok önemli rolleri vardır (Özsoy, 2003:124). Sanat eğitimi alanında öğretmenin rolünün diğer alanlara göre ayrıca bir öneme sahip olduğu söylenebilir. Çünkü bu alanda öğretmen her öğrencinin yeteneğinden haberdar olmak ve her öğrencinin kişisel gelişimini takip etmek

durumundadır. Ayrıca bu alanın öğretmenleri yetenekli yeteneksiz ayırımı yapmadan bütün öğrencilere sanat sevdirmekle de yükümlüdürler.

Sanat eğitiminin istenen düzeyde olması için eğitim sistemi de oldukça önemlidir. Eğitim sistemi öğrencinin sanata ve sanat eğitime olan tutumunu belirli bir ölçüde etkileyebileceği söylenebilir. Örneğin, Özel'e (2004:53) göre, okullarımızda uygulanan öğretim programları incelendiğinde amaçların belirsiz kavramlardan oluştuğu gözlenmektedir. Amaçların belirsiz olması öğretmeni zor duruma düşürebilir ve öğrencilerin tutumlarını etkileyebilir.

Eğitim sistemi, mevcut olanı koruyan değil, çağın gereklerine göre onu geliştiren ve değiştiren, yenileyen bir tasarım ve uygulama biçimidir (Atan, 2004:61). Sanatlar, algıya dayandıkları için ihmal ediliyor, algı da düşünce içermediği varsayımıyla küçük görülüyor. Aslında eğitimciler ve yöneticiler güzel sanatların, algısal bileşeni güçlendiren en güçlü araçlar olduklarını ve tabii, algısal bileşen olmaksızın herhangi bir alanda üretken bir düşünce geliştirmenin imkansız olduğunu anlamadıkları sürece, müfredatta sanatlara önemli bir yer vermeyi haklı çıkaramazlar (Arnheim, 2007:17).

Görüldüğü gibi sanat eğitimi, bireye çağdaş dünyanın gerekli kıldığı birçok değer kazandırmaktadır. Bu değerlerin kazandırılmasında ise sanat eğitimcisinin önemli olduğu herkesçe kabul edilen bir gerçektir. Ancak sanat eğitimcileri de toplumda yaşayan bireylerdir. Toplumun sanata bakış açısı, sanata ve sanatçıya verilen değer sanat eğitimcilerini çeşitli şekillerde etkileyebilmektedir. Acaba her sanat eğitimcisi sanatın gerekliliğine inanıyor mu ya da ne kadar inanıyor? Geleceğin sanat eğitimcisi olacak ve gelecek kuşakların sanata bakış açısını belirleyecek olan şimdinin sanat eğitimi öğrencileri bu bölümü isteyerek mi okuyor ya da ne kadar istekli? Bu ve benzer soruların cevabı geleceğin sanat eğitimcilerinin mesleklerinin gerekliliğine olan inancının belirlenmesi açısından oldukça önemli görülmektedir. Geleceğin sanat eğitimcileri günümüzde yaşanan problemleri geleceğe taşıyabileceği gibi tam tersine toplumda sanata yeni bir pencere açabilirler ve sanatın anlamını, gerekliliğini kendi inançları ölçüsünde topluma kabul ettirebilirler. Bu çalışma geleceğin sanat eğitimcilerinin sanat eğitime olan ilgi ve tutumlarının belirlenmesi açısından önemlidir.

Amaç

Bu çalışmanın amacı; sanat eğitimi (Resim-iş ve Müzik öğretmenliği) öğrencilerinin sanat eğitiminin gerekliliğine olan inancının ve sanat eğitime yönelik tutumlarının belirlenmesi doğrultusunda tutum ölçeği geliştirmektir

Yöntem

Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini Eğitim Fakültelerinin Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümlerinde sanat eğitimi alan Resim-iş Eğitimi ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencileri, örneklemini ise Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-iş Eğitimi ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencileri oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması

Bu çalışmada verilerin toplanması amacıyla ilk olarak literatür taraması yapılmış ve toplanan veriler değerlendirilerek örneklem grubu üzerinde uygulaması yapılan “Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği” geliştirilmiştir. Literatürde yer alan çeşitli tutum ölçeklerinin incelenmesi sonrasında, sanat eğitime yönelik ölçek maddeleri oluşturulmuştur. Maddelerin oluşturulması sonrasında, ifadeler ve çalışmanın amacına uygulduğu tekrar gözden geçirilerek uygulanması düşünülen maddeler belirlenmiştir. Araştırmacılar tarafından geliştirilen ölçek 43 maddeden oluşmaktadır. Maddelerin oluşturulmasında Resim-iş ve Müzik öğretmenliği öğrencilerinin, sanat eğitime yönelik tutumlarının tespit edilebilmesi amacıyla genel ifadelere yer verilmiştir. Ölçeği oluşturan maddeler kapsamında öğrencilerin sanat eğitime bakış açıları, sanat eğitimin gerekliliğine olan inançları, sanat eğitimi sürecine ve sonrasına yönelik görüşleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Geliştirilen ölçek için 5’li likert tipinde “Tamamen Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Karasızım”, “Katılmıyorum”, “Kesinlikle Katılmıyorum” biçiminde bir ölçek tercih edilmiştir. Yapılan uygulamaya Resim-iş ve Müzik öğretmenliği programlarında, 2008–2009 Bahar Yarıyılında öğrenimini sürdüren, 212 Resim-iş öğretmenliği, 172 Müzik öğretmenliği öğrencilerinden toplam 384 öğrenci katılmıştır. Verilerin toplanması süreci anketin oluşturulması, maddelerin yeniden gözden geçirilerek düzeltilmesi ve örneklem grubuna uygulanması ile birlikte yaklaşık 1,5 ay sürmüştür.

Verilerin Analizi

Araştırma için geliştirilen ölçeğin uygulanması neticesinde elde edilen verilerin değerlendirilmesinde temel bileşenler faktör analizi, madde toplam korelasyonları, Cronbach’s Alpha güvenirlik katsayısı, KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) katsayısı, Barlett’s Testi ve “t” testi gibi istatistiksel işlemler yapılmıştır. İstatistik işlemlerde SPSS (Statistical Package for Social Science) 13,0 paket programı kullanılmıştır. İstatistik işlemlerde ilk olarak ölçeğin genel güvenirlik katsayısını veren Cronbach’s Alpha katsayısı hesaplanmıştır. İşlem sonucunda elde edilen katsayının 0,90 düzeyinde ve

oldukça yüksek seviyede gerçekleştiği görülmüştür. Güvenirlik katsayısının hesaplanmasından sonra, KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) örneklem uygunluğu testi ve ölçeğe yönelik faktörlenebilirlik düzeyini belirlemek için Bartlett's testi yapılmıştır. KMO testi sonucunda elde edilen 0,92 düzeyindeki katsayının, ölçeğin örneklem uygunluğunun oldukça yüksek düzeyde gerçekleştiğine işaret ettiği anlaşılmaktadır. Ölçeğin Bartlett's faktörlenebilirlik düzeyi ise $p < .001$ düzeyine göre (Bartlett's Test of Sphericity $\chi^2 = 3408,51 - p = .000$) anlamlı bulunmuştur. Bu sonuç ölçeğin çok değişkenli ve normal dağılımlı olduğu ve kullanılan örneklemin faktör analizine uygun olduğu sonucunu desteklemektedir.

Büyüköztürk (2004), faktör yük değerinin, 0,45 ya da daha yüksek olmasının seçim için iyi bir ölçü olacağını vurgulamış, ancak uygulamada az sayıda madde için bu sınır değer 0,30'a kadar indirilebileceğini belirtmiştir. Diğer yandan Tavşancıl (2002), ölçekte yer alan maddeler için madde toplam korelasyonlarının 0,30 ve üzerinde olmasını önermiştir.

Ölçeğe yönelik temel bileşenler faktör analizi ölçümlerinde, analize alınan 43 madde içerisinde faktör yükü 0,40'ın altında kalan maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Benzer biçimde madde toplam korelasyonları 0,30'un altında kalan maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Faktör analizi ve madde toplam korelasyon hesaplamaları sonucu toplam 11 maddenin ölçekten çıkarılması uygun bulunmuştur. Eleme öncesinde faktör ve madde korelasyonları düşük çıkan 10, 11, 18, 19, 20, 24, 25, 30, 33, 37, 40 numaralı maddeler ölçekten çıkarılmış, kalan maddeler tekrar numaralandırılarak aşağıdaki tablolarda verilmiştir. Ölçekten çıkarılan maddeler sonrasında kalan maddelere yönelik faktör analizi ölçümleri tekrarlanmıştır. Faktör yükü ve madde toplam korelasyonları açısından düşük bulunan ve ölçekten çıkarılan maddeler sonrasında kalan 32 maddeye yönelik tekrarlı ölçümlerde analize alınan 32 maddenin öz değeri 1'den büyük 4 faktör altında toplandığı görülmüştür. Ölçümler sonucu ortaya çıkan 4 faktöre yönelik ana başlıklar aşağıda verilmiştir. Faktör analizi ölçümleri sonucunda ölçeğin toplam varyansı açıklama oranının %40,93 düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmıştır. Ölçeğe yönelik yapılan son istatistik işlemde, tek örneklem "t" testi sonuçlarının $p < .001$ düzeyine göre anlamlı olduğu ve bu duruma göre tercih edilen örneklemin evreni büyük ölçüde temsil edebildiği anlaşılmıştır.

Faktör analizi sonucunda elde edilen 4 faktör ve bu faktörlere giren maddelere göre oluşturulan basamaklar aşağıdaki gibidir.

1. Sanat eğitiminin önemi gerekliliği ve güncel yaşama yansımaya yönelik maddeler

2. Sanat eğitimi ile ilgili kişisel düşüncelerine yönelik maddeler
3. Sanat eğitimi süreci ve sonrasına yönelik maddeler
4. Sanat eğitiminde sosyalleşme sürecine yönelik maddeler

Bulgular

Yapılan çözümlemelere göre Tablo 1’de de görüldüğü gibi ölçeği oluşturan 32 maddenin onu birinci faktörde, yedisi ikinci faktörde, altısı üçüncü faktörde ve dört tanesi de dördüncü faktörde toplanmıştır.

Tablo 1: Ölçeği Oluşturan Maddeler ve Faktörlere Göre Dağılımı

Faktörler	Maddeler
Faktör 1	27, 20, 19, 32, 28, 23, 26, 16, 17, 29, 9
Faktör 2	1, 13, 7, 3, 2, 4, 8, 25, 6
Faktör 3	31, 18, 15, 30, 5, 24, 21
Faktör 4	11, 22, 12, 10, 14

Tablo 2: Ölçeğe Yönelik “t” Testi ve Güvenirlik Ölçüm Değerleri

SS	KMO	α	t	p
0,037	0,92	0,90	101,910	.000

p<.001

Tablo 2 incelendiğinde ölçeğe yönelik güvenilirlik katsayılarının yüksek düzeyde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Ölçeğin örneklem uygunluğunu ölçmek için yapılan KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) ölçümlerinde elde edilen katsayının (0,92) ve ölçeğin güvenilirlik katsayısını belirleyen Cronbach’s Alpha katsayısının (0,90) yüksek düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Çalışma için tercih edilen örneklem grubunun evreni temsil ettiği varsayılmış ve bunu belirlemek için tek örneklem “t” testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar (p<.001) örneklem grubunun evreni temsil edebilecek olduğu yönündedir.

Tablo 3: Ölçeği Oluşturan Maddeler ve Faktör Yükleri

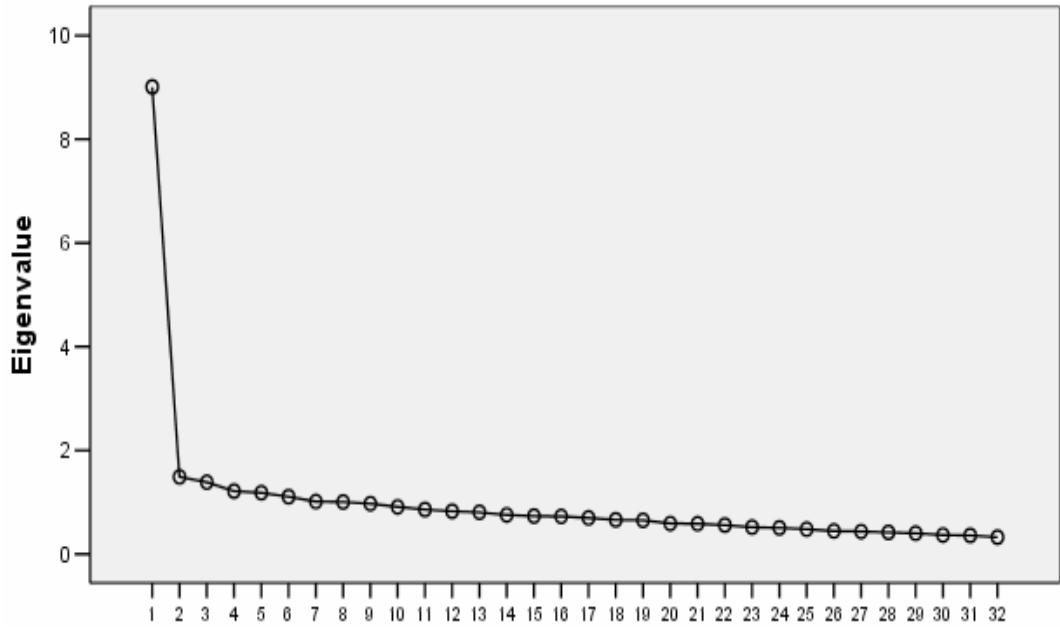
Faktörler	Maddeler ve faktör yükleri										Varyans	Toplam Varyans
Faktör 1	27	20	19	32	28	23	26	16	17	29	28,05	40,93
	638	632	619	568	533	522	515	478	761	429		
Faktör 2	1	13	7	3	2	8	25				4,65	
	595	583	582	565	553	548	502					
Faktör 3	4	31	18	15	30	5					4,33	
	608	532	482	478	436	400						
Faktör 4	11	6	22	12							3,79	
	686	530	451	444								

Tablo 3 incelendiğinde faktör yüklerinin birinci faktör için 638 ile 429 arasında; ikinci faktör için 502 ile 595 arasında; üçüncü faktör için 400 ile 608 arasında ve dördüncü faktör için ise 444 ile 686 arasında olduğu görülmektedir. Faktör yükü olarak

Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi

0,40'ın kabul edildiği göz önüne alındığında söz konusu değerlerin geçerlilik düzeylerinin yüksek olduğu anlaşılmıştır. Ölçeğin toplam varyansı açıklama oranı %40.93 olarak gerçekleştiği ortaya çıkmıştır. Toplam varyansın faktörlere göre dağılımı incelendiğinde birinci faktörün %28.05 ikinci faktörün % 4,65 üçüncü faktörün % 4,33 ve dördüncü faktörün % 3,79 olduğu ve bu durumun ölçeğe yönelik güçlü tek bir faktörü açıkladığı görülmektedir.

Şekil 1: Scree Sınama Grafiği

Şekil 1'e göre oluşan güçlü faktörün ve diğer üç faktörün öz değerinin (Eigenvalue) 1'den büyük olduğu görülmektedir. Varimax Dik Döndürme tekniğine göre yapılan temel bileşenler faktör analizi sonucunda ortaya çıkan faktörler ölçeğe ilişkin güçlü bir geçerlilik düzeyini açıklamaktadır.

Tablo 4: Ölçeği Oluşturan Maddeler ve Madde Toplam Korelasyonları

Faktörler	Maddeler ve Korelasyon Değerleri									
	27	20	19	32	28	23	26	16	17	29
Faktör 1	422***	373***	383***	833***	462***	350***	449***	461***	449***	431***
Faktör 2	1	13	7	3	2	8	25			
	701***	326***	472***	378***	400***	422***	309***			
Faktör 3	4	31	18	15	30	5				
	356***	346***	374***	350***	445***	376***				
Faktör 4	11	6	22	12						
	317***	301***	301***	400***						

***p<.001

Ölçeği oluşturan maddelerin madde toplam korelasyonlarının incelendiği tablo 4'te yer alan tüm maddelerin referans kabul edilen 0,30 alt sınırının üzerinde olduğu anlaşılmaktadır. Madde toplam korelasyonlarının birinci faktör için 350 ile 833 arasında ikinci faktör için 309 ile 701 arasında üçüncü faktör için 346 ile 445 arasında ve dördüncü faktör için 301 ile 400 arasında olduğu görülmektedir. Oluşan tüm korelasyon değerleri $p < .001$ düzeyine göre anlamlıdır.

Sonuç

Sanat eğitiminin önemi ve gerekliliğine toplumda yer alan bireylerden her biri belirli bir ölçüde inandığı söylenebilir. Ancak sanat eğitimcisinin bu konudaki inancı diğer bireyleri ve özellikle geleceğin toplumlarını oluşturacak olan öğrencileri daha çok etkiler. Birçok açıdan olduğu gibi bu açıdan da sanat eğitiminde öğretmenin rolü oldukça önemlidir. Sanat eğitimcisinin tutumu öğrencilerin alana yönelik tutumunu belirleyen en önemli etken olmanın yanında öğrenciler için canlı bir kaynak olarak da yol göstericidir. Geleceğin sanat eğitimcileri olacak bireylerin sanat eğitime yönelik tutumlarının bilinmesi sanat eğitiminin yönlendirilebilmesi açısından önemlidir.

Bu çalışmada Resim-iş ve Müzik öğretmeni adaylarının sanat eğitime yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla bir ölçek geliştirilmeye çalışılmıştır. Çalışmada 384 öğrenciye ait ölçek formu değerlendirmeye alınmıştır. Ölçekte yer alan toplam 43 madde ile öğretmen adaylarının sanat eğitime yönelik tutumları sorgulanmıştır. Ölçeğin güvenirlik aşamasında 43 maddenin *Cronbach Alpha* değeri 0,88 bulunmuştur. Daha sonra madde analizi yapılarak ölçeğin güvenirliğini ve faktör yapısını olumsuz etkilediği belirlenen 11 madde ölçekten çıkarılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek amacıyla, kalan 32 maddeye uygulanan faktör analizi sonucunda toplam varyansın %40.93'ünü açıklayan ve anlamlı olarak kabul edilen 4 faktörlü yapının uygun olduğuna karar verilmiştir. Toplam güvenirlik katsayısı 0,90 olarak hesaplanan ölçeğin *K.M.O.* örneklem yeterlilik ölçüsü ise 0,92 olarak bulunmuştur. Bu değer faktör analizi uygulamak için örneklem büyüklüğünün uygun olduğunu göstermektedir.

Yapılan analizler sonucunda elde edilen dört faktör; sanat eğitiminin önemi gerekliliği ve güncel yaşama yansımalarına yönelik maddeler, sanat eğitimi ile ilgili kişisel düşüncelerine yönelik maddeler, sanat eğitimi süreci ve sonrasına yönelik maddeler ve sanat eğitiminde sosyalleşme sürecine yönelik maddeler olarak adlandırılmıştır. Elde edilen veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen ölçeğin, geçerli ve güvenilir bir yapıya sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu çalışma sonucunda geliştirilen tutum ölçeği ile gelecekte öğretmen olarak görev

yapacak olan resim-iş ve müzik öğretmeni adaylarının okullarda eğitim-öğretim sırasında sanat eğitimine olan tutumları daha kolay ortaya çıkarılabilecektir. Aynı zamanda bu ölçeğin; sanat eğitimcisi adaylarının; sanat eğitiminin önemine, gerekliliğine olan inancını ve güncel yaşama yansımalarına ilişkin düşüncelerini, sanat eğitimi ile ilgili kişisel düşüncelerini, sanat eğitimi süreci ve sonrası ile ilgili yaklaşımlarını, ayrıca sanat eğitiminin bireyin sosyalleşme sürecine katkısı hakkındaki görüşlerini ortaya koyabileceği düşünülmektedir. Geçerliliği ve güvenilirliği yüksek düzeyde gerçekleşen ölçek, bu alanda birçok araştırmaya öncülük edebileceği gibi disiplinler arası çalışmalarda da kullanılabilir.

Kaynakça

- Arnheim, R. (2007). Görsel Düşünme (Çev: Rahmi Ögdül), Metis Yayınları, İstanbul.
- Atan, A. (2004). Verimli Bir Sanat Eğitimi İçin Plastik Sanat Eğitimi Bölümü. II. Sanat Eğitimi Sempozyumu (Bildiriler Kitabı). Ankara: Gündüz Eğitim Ve Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2004). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı, Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Duman, T. (2005). Türkiye’de Öğretmen Yetiştirmenin Tarihçesi, Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılandırmanın Sonuçları ve Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu, 22 – 24 Eylül. Ankara.
- Ekici, G. (2002). Biyoloji Öğretmenlerinin Laboratuvar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22, 62–66.
- NAEA. (1994). The National Visual Arts Standards, 1916 Association Drive, Reston Va 20191-1590. (National Art Education Association).
- Özel, A. (2004). Sanat Öğretimi Deneyimlerinde Yeni Yaklaşımlar. II. Sanat Eğitimi Sempozyumu (Bildiriler Kitabı). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Özsoy, V. (2003). Görsel Sanatlar Eğitimi, Resim-İş Eğitiminin Tarihsel Ve Düşünsel Temelleri, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara.
- Read, H. (1974). Sanatın Anlamı (Çev: Güner İnal, Nuşin Asgari), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları:87, Ankara.
- Semerci, Ç. (2003). Kopya Çekmeye İlişkin Tutum Ölçeği, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 13(1), 227–234.
- Sezer, H. (2001). İlköğretimde Resim-İş Eğitimi, Meb Projeler Koordinasyon Dairesi Başkanlığı, Ankara.
- Sönmez, V. (2005). Öğretmen Yetiştirmede ve Atamada Yeni Bir Model, Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılandırmanın Sonuçları ve Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu 22 – 24 Eylül. Ankara
- Tavşancıl, E. (2002). Tutumların Ölçülmesi ve Spss İle Veri Analizi, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Yolcu, E. (2004). Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri, Nobel Yayıncılık, Ankara

